

Vondsten van levende ovale strandschelpen *Spisula elliptica* (Brown, 1827) op de stranden van de Belgische Westkust

Marie-Thérèse Vanhaelen

Het eerste winteroffensief van de voorbije lange winter 2005-2006 had plaats op 25 november 2005. Als gevolg hiervan deed zich op 28 november vóór de dijk van Koksijde een mooie, gevarieerde stranding voor. Hierbij interesseerden me vooral de bivalven, met betrekking tot het onderzoek naar erwtengkraabbetjes *Pinnotheres pisum*. Zo verzamelde ik die dag uit enkele honderden grote strandschelpen *Mactra corallina*, 26 levende dieren. Tevens vond ik 8 lege, verse en 16 levende geknotte strandschelpen *Spisula subtruncata* en 7 levende kokkels *Cerastoderma edule*. Er lagen ook een 40-tal grote levende stevige strandschelpen *Spisula solida* en een 50-tal verse uitgepikte otterschelpen *Lutraria lutraria*. Vooral opgetogen was ik met de waarneming bij Sint-André van een levende fluwelen zeemuis *Aphrodite aculeata*, want deze soort werd hier al meer dan vijf jaar niet meer op het strand aangetroffen. Later vertelde Walter Wackenier me dat hij hier, begin december 2005 ook een fluwelen zeemuis vond. Dit kan mogelijk hetzelfde dier geweest zijn.

Thuisgekomen bleek dat er tussen de levende geknotte strandschelpen één duidelijk verschillend doubletje zat van 2,7 cm breed. Het eerste dat me opviel was het iets donkerder periostracum; ook de symmetrische ovale schelp en de bollere top deden me besluiten dat het zeker geen *Spisula subtruncata* maar ook geen *Spisula solida* was. Het ontbreken van een waaivormig gegroefd veldje aan weerskanten van de top overtuigde me tenslotte dat ik een levende ovale strandschelp *Spisula elliptica* gevonden had. Als toemaatje bevatte dit doublet ook nog een wijfje erwtengkraabbetje *Pinnotheres pisum* van 6 mm.

Deze bijzondere vondst zette me aan om de volgende dagen de verse *Spisula*-soorten op het strand nauwgezet te bekijken.

Op 2 december 2005 vond ik te Koksijde, naast 8 verse geknotte strandschelpen, waarvan 3 met vleesresten opnieuw één ovale strandschelp met vleesresten; ze was 2,4 cm breed.

Op 4 december 2005 raapte ik, nu in De Panne 7 *Spisula subtruncata* met dier en één vers doubletje *Spisula elliptica* van 1,9 cm op.

Ten slotte lagen er op 14 december 2005 te Koksijde weer 2 verse ovale strandschelpjes, één levend van 1,9 cm en één vers leeg doubletje van dezelfde grootte. Ik verzamelde ook 6 *Spisula subtruncata*, waarvan 1 levende, 1 dode en 1 uitgepikte en tevens enkele kleine levende *Spisula solida*. Zo kon ik van de drie verschillende *Spisula*-soorten de dieren vergelijken:

Bij *Spisula subtruncata* waren het dier en de voet wit; bij *Spisula solida* was het dier beige en de voet geel, bij *Spisula elliptica* waren zowel het dier als de voet oranjeachtig.

Een tijd na dit onderzoek werden er, in een doosje met enkele bewaarde juvenieltjes van 2004 ook 2 doubletjes *Spisula elliptica* ontdekt. In mijn notities, achterhaalde ik dat het ene 1,3 cm groot was en levend gevonden werd tussen jonge *Spisula solida* op 2 september 2004 en het ander 1,8 cm groot was en gevonden werd samen met jonge *Spisula subtruncata* op 20 november 2004, beide te Koksijde.

Vóór 2004 heb ik nooit levende of verse doubletten van de ovale strandschelp op stranden van onze Westkust gevonden.

Spisula elliptica is slechts zelden op Belgisch strand in verse toestand aangetroffen, behalve enkele malen bij strandopspuitingen, o.a. in Knokke (Dumoulin, 1986) en in De Haan (mondelinge mededeling Ingrid Jonckheere)

Ook in Nederland werden slechts enkele levende en verse doubletten gevonden op Vlieland en Terschelling in 1970 en 1979 (de Boer en de Bruyne, 1991).

De ovale strandschelp *Spisula elliptica* leeft in de Noordzee beneden de 20-meter dieptelijn, dieper dan de ons algemeen bekende halfgeknotte strandschelp *Spisula subtruncata*. Het aanspoelen van deze laatste, waarschijnlijk talrijkste soort bivalve voor onze kust, kan enorme schommelingen vertonen. Sommige jaren lagen er miljoenen verse exemplaren van Bray-Dunes tot Oostduinkerke, terwijl we hier nu de laatste jaren echt uitkijken om enkele doubletten *Spisula subtruncata* te vinden. Het verwonderde me dan ook zeer dat ik tussen zulke kleine aantallen van de twee vertrouwde *Spisula*-soorten de erg zeldzame ovale strandschelp *Spisula elliptica* levend en vers vond.

Summary

A few specimens in the flesh of the bivalve mollusc *Spisula elliptica* were found stranded on the Belgian coast (western part) in autumn 2004 en 2005. In a fresh state this species was hitherto only known on the beach out of offshore sediments used in coastal protection measures.

Literatuur

- DE BOER, T.W. EN DE BRUYNE, R. H., 1991. Schelpen van de Friese Waddeneilanden. P. 176. Backhuis- Oegstgeest.
- DUMOULIN, E., 1996. Schelpgruis. De Strandvlo, 6(2): 63.

Ter Yde, I,
8670 Oostduinkerke